

ความหลากหลายของชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลัง ในพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรม
พระนครกรุงเทพมหานคร
Species Diversity of Vertebrate animal in Phranakhon Cultural Center,
Bangkok

หัตถยา เนตยารักษ์^{1*} เปื้อง กิจรัตน์ภร² จำนงรักษ์ อุดมเศรษฐ์³ กัญจน์นรี ช่างฉำ⁴
Hattaya Netayarak^{1*} Preang Kitraporn² Jumnongruk Udomsade³ Kannaree Chuangcham⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลังที่พบในพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนคร ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยสำรวจความหลากหลายชนิดของสัตว์มีกระดูกสันหลังในพื้นที่ศึกษาโดยตรงเป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนกันยายน 2553 ถึงเดือนสิงหาคม 2554 ผลที่ได้จากการศึกษาพบสัตว์มีกระดูกสันหลังจำนวนทั้งสิ้น 34 วงศ์ 46 ชนิด สัตว์ที่พบมากที่สุด คือ นกซึ่งพบทั้งหมด 37 ชนิด รองลงมาคือ สัตว์เลื้อยคลาน 6 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 2 ชนิด และสัตว์ที่พบน้อยที่สุด คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 1 ชนิด นอกจากนี้ยังพบว่าสัตว์ที่พบมีสถานภาพเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองถึง 34 ชนิด แบ่งเป็นนก 31 ชนิดและสัตว์เลื้อยคลาน 3 ชนิด

คำสำคัญ: ความหลากหลายชนิด, สัตว์มีกระดูกสันหลัง, ศูนย์วัฒนธรรมพระนคร

Abstract

The objective of this research was to study the diversity of vertebrate animals in Phranakhon Cultural Center (PCC) which established as cultural tourist attraction in Bangkok, Bangkok. The study was performed during September, 2010 to August, 2011. The results showed that the 46 species of 34 animal families were identified. Birds approximately 37 species were the most abundant group following six species of amphibians, two species of reptiles and one

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁴ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

* Corresponding author, e-mail : hattayanet@hotmail.com

species of mammal. From the 46 species of animals, there are 34 species of wildlife protection which are 31 species of birds and 3 species of amphibians.

Keywords: Species diversity, Vertebrate, Phranakhon Cultural Center

บทนำ

ความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ ความมั่นคงของปัจจัยสี่ และปัจจัยอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ รวมถึงเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ (บริบูรณ์ สัมฤทธิ์, 2547)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในเขตร้อนชื้นบริเวณเส้นศูนย์สูตรของโลก (เจริญวิเศษ หาญแก้ว, 2553) มีลักษณะภูมิอากาศเหมาะสมต่อการอยู่รอด การเจริญเติบโต และการแพร่พันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (ฉวีวรรณ หุตะเจริญ และคณะ, 2547) ประกอบกับที่สภาพภูมิอากาศของไทยจะไม่เปลี่ยนแปลงรุนแรงมากเหมือนในเขตอบอุ่นและเขตหนาว อีกทั้งสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันในแต่ละภาค มีอาณาเขตติดต่อทั้งทะเลและแผ่นดินใหญ่ จึงทำให้เกิดความหลากหลายของระบบนิเวศตามธรรมชาติ(สิริกุล บรรพพงศ์, 2549) รวมถึงความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ ซึ่งพบว่ามีพืช 15,000 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 302 ชนิด นก 982 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 350 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 137 ชนิด ปลาน้ำจืด 720 ชนิด ปลาทะเลและปลาน้ำกร่อย 2,100 ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2547) ฐานทรัพยากรชีวภาพเหล่านี้มีความสำคัญเปรียบเสมือนขุมทรัพย์อันล้ำค่า ที่คนไทยต้องอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป

ศูนย์วัฒนธรรมพระนคร ตั้งอยู่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมถึงการอนุรักษ์ ส่งเสริม สนับสนุนประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษาและชุมชน และเป็นแหล่งรายได้ของมหาวิทยาลัย (สภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2552) โดยครอบคลุมพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร และชุมชนใกล้เคียงโดยรอบของเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมพระนคร ประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ทั้งในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร และก่อนที่การดำเนินโครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนครจะเป็นรูปธรรม เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต จำเป็นต้องทำการศึกษาทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมถึงทรัพยากรทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งความหลากหลายของ

ชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลังเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญของพื้นที่อย่างหนึ่ง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในการบูรณาการด้านการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการให้กับบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลังในพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนคร เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 1 แสดงบริเวณที่ทำการสำรวจสัตว์มีกระดูกสันหลัง ที่มา : <http://maps.google.co.th>

หมายเลข 1 คือ บริเวณเรือนไทยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

หมายเลข 2 คือ บริเวณวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ทำการศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลังในพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนคร โดยการเดินสำรวจเพื่อให้เห็นตัวหรือการจำแนกโดยพิจารณาจากร่องรอยและหลักฐานต่าง ๆ เช่น โฟรง

รัง มูล ขน คราบ เสียงร้อง เป็นต้น กำหนดบริเวณที่ทำการสำรวจ เลือกบริเวณที่มีการรบกวนน้อยที่สุด คือ บริเวณเรือนไทยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นพื้นที่ที่ติดคลองและฝั่งตรงข้ามเป็นพื้นที่ว่าง มีพรรณไม้ขึ้นหนาแน่น และบริเวณวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร ทำการสำรวจเดือนละครั้ง ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2553 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 แบ่งการสำรวจออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ เวลาเช้า (6.30-9.30 น.) และเวลาเย็น (16.00-19.00 น.) บันทึกจำนวนครั้งและจำนวนสัตว์ที่พบแต่ละชนิด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น ชนิด ความชุกชุมและสถานภาพของสัตว์มีกระดูกสันหลัง แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นดังนี้

- ด้านความหลากหลายชนิด เพื่อให้ทราบว่ามีสัตว์กลุ่มใดบ้าง แต่ละกลุ่มมีกี่ชนิด ประกอบด้วยชนิดอะไรบ้าง โดยจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อสัตว์มีกระดูกสันหลัง อ้างอิงตามวิโรจน์ นุตพันธ์ (2544) , วีระยุทธ์ เลาหะจินดา (2552) , โอภาส ขอบเขตต์ (2541) , บุญส่ง เลชะกุลและคณะ (2550) และจอห์น พาร์ (2546)
- ด้านความชุกชุม เป็นการวิเคราะห์ว่าสัตว์แต่ละชนิดมีความชุกชุมมากหรือน้อยอย่างไร โดยตัดแปลงสูตรในการคำนวณของ Pettingil (1970) อ้างอิงในสมนนิมิตร พุกงาม (2551) ดังนี้

$$\text{ความชุกชุม} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่พบสัตว์} \times 100}{\text{จำนวนครั้งที่สำรวจ}}$$

โดยกำหนดระดับความชุกชุมไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ร้อยละความชุกชุม	0 – 33	เป็นระดับความชุกชุมน้อย (Uncommon)
ร้อยละความชุกชุม	34 – 66	เป็นระดับความชุกชุมปานกลาง (Common)
ร้อยละความชุกชุม	67 – 100	เป็นระดับความชุกชุมมาก (Very Common)

- สถานภาพของสัตว์ อ้างอิงสถานภาพตามประกาศกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2546) กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และกำหนดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย

การศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์ที่พบในพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนคร กรุงเทพฯ พบ สัตว์มีกระดูกสันหลังทั้งสิ้น 46 ชนิด ใน 4 ประเภท คือ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ปีก และสัตว์ เลี้ยงลูกด้วยนม แยกตามหลักอนุกรมวิธานได้ 14 อันดับ 35 วงศ์ และ 46 ชนิด สัตว์ที่พบมากที่สุด คือ นกพบ ทั้งหมด 37 ชนิด รองลงมาคือ สัตว์เลื้อยคลาน 6 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 2 ชนิด และประเภทที่พบน้อย ที่สุด คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 1 ชนิด โดยแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า สัตว์ส่วนใหญ่ที่สำรวจพบ มีสถานภาพเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามประกาศกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2546) กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็น สัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 โดยสัตว์ป่าคุ้มครองที่พบ มากที่สุด คือ นก 31 ชนิด รองลงมาคือ สัตว์เลื้อยคลาน จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ งูเห่า เต่าแก้ว และกิ้งก่าหัวแดง

ในด้านชนิดและความชุกชุม (ตารางที่ 2) พบว่า สัตว์ที่มีความชุกชุมมากที่สุด คือ สัตว์ปีก ได้แก่ นกพิราบป่า นกเขาใหญ่ นกกาเหว่า นกตีทอง นกแอ่นบ้าน นกปรอดสวน อีกา นกนางเขนบ้าน นกเอี้ยงสาธิต นกเอี้ยงหงอน และนกกระจอกบ้าน ประเภทสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ กระรอกหลากสี ประเภทสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ได้แก่ คางคกบ้าน และประเภทสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่าแก้ว เต่าญี่ปุ่น และกิ้งก่าหัวแดง

ตารางที่ 1 ชนิด ความชุกชุม ของสัตว์มีกระดูกสันหลังในศูนย์วัฒนธรรมพระนคร

อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ความชุกชุม
สัตว์สะเทินน้ำ สะเทินบก Anura Salientia)	Bufo	คางคกบ้าน	House Toad	<i>Bufo melanostictus</i> Schneider, 1799	VC
	Microhylidae	อึ่งอ่างบ้าน	Painted bullfrog	<i>Kaloula pulchra</i> Gray, 1831	C
สัตว์เลื้อยคลาน Testudines	Emydidae	เต่าแก้วแดง/ เต่าญี่ปุ่น	Red-eared slider Turtle	<i>Trachemys scripta</i> <i>elegans</i> Wied-Neuwied, 1839	VC
		Squamata	Agamidae	กิ้งก่าหัวแดง	Oriental Garden Lizard
	Gekkonidae	ตุ๊กแกบ้าน	Tokay Gecko	<i>Gekko gekko</i> Linnaeus, 1758	C
	Varanidae	เหี้ย	Water Monitor	<i>Varanus salvator</i> Laurenti, 1768	VC*
	Pythonidae	งูเห่า	Reticulated Python	<i>Python reticulatus</i> Schneider, 1801	UC*

อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ความชุกชุม			
สัตว์ปีก	Viperidae	งูเขียวหางไหม้ ท้องเหลือง	Yellow-lipped Green Pit Viper	<i>Trimeresurus trigonoccephalus</i> Donndorff, 1798	UC			
	Ciconiiformes	Ardeidae	นกยางกรอก	Chinese Pond Heron	<i>Ardeola bacchus</i> Bonaparte, 1855	VC*		
			พันธุ์จีน นกแขวก	Black-crowned Night Heron	<i>Nycticorax nycticorax</i> Linnaeus, 1758	UC*		
	Gruiformes	Rallidae	นกกวัก	White-breasted Waterhen	<i>Amauornis phoenicurus</i> Pennant, 1769	VC*		
	Charadriiformes	Charadriidae	นกกระแตแต้ แว๊ด	Red-wattled Lapwing	<i>Vanellus indicus</i> Boddaert, 1783	C*		
	Columbiformes	Columbidae	นกพิราบป่า	Rock Pigeon	<i>Columba livia</i> Gmelin, 1789	VC		
			นกเขาไฟ	Red Turtle-Dove	<i>Streptopelia tranquebarica</i> Hermann, 1804	VC*		
			นกเขาใหญ่	Spotted Dove	<i>Spilopelia chinensis</i> Scopoli, 1768	VC		
			นกเขาชวา	Zebra Dove	<i>Geopelia striata</i> Linnaeus, 1766	VC		
			Cuculiformes	Cuculidae	นกอีวาบ ตักแตน	Plaintive Cuckoo	<i>Cacomantis merulinus</i> Scopoli, 1768	UC*
					นกกาเหว่า	Common Koel	<i>Eudynamis scolopacea</i> Linnaeus, 1758	VC*
	Apodiformes	Apodidae	นกกระปูดใหญ่	Greater Coucal	<i>Centropus sinensis</i> Stephens, 1815	C*		
			นกแอ่นบ้าน	House Swift	<i>Apus affinis</i> JE Gray, 1830	VC*		
	Coraciiformes	Alcedinidae	นกกระเต็นน้อย	Common Kingfisher	<i>Alcedo atthisa</i> Linnaeus, 1758	C		
			นกกระเต็นอก ขาว	White-throated Kingfisher	<i>Halcyon smymensis</i> Linnaeus, 1758	C*		
Coraciidae		นกตะขาบทุ่ง	Indian Roller	<i>Coracias benghalensis</i> Linnaeus, 1758	C*			
Peciformes	Megalaimidae	นกตีทอง	Coppersmith Barbet	<i>Megalaima haemacephala</i> Atatius Muller, 1776	VC*			
Passeriformes	Hirundinidae	นกนางแอ่น บ้าน	Barn Swallow	<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	UC*			
		Chloropseidae	นกขมิ้นน้อย	Common lora	<i>Aegithina tiphia</i> Linnaeus, 1758	VC*		
	ธรรมดา นกปรอด หน้าवल		Yellow-vented Bulbul	<i>Pycnonotus goiavier</i> Scopoli, 1886	C*			

อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ความชุกชุม
Passeriformes	Pycnonotidae	นกปรอดสวน	Streak-eared Bulbuls	<i>Pycnonotus blanfordi</i> Jerdon, 1862	VC*
	Oriolidae	นกขมิ้นท้าย ทอยดำ	Black-naped Oriole	<i>Oriolus chinensis</i> Linnaeus, 1766	C*
	Corvidae	อีกา	Large-billed Crow	<i>Corvus macrorhynchos</i> Wagler, 1827	VC*
		นกแขงแขวหาง ปลา	Black Drongo	<i>Dicrurus macrocerus</i> Vieillot, 1817	C*
	Turdidae	นกกาขนบ้าน	Oriental Magpie Robin	<i>Copsychus saularis</i> Linnaeus, 1758	VC*
	Sylviidae	นกกระจิ๊ดธรรม ดา	Yellow-browed Warbler	<i>Phylloscopus inornatus</i> Blyth, 1842	UC*
		นกกระจิบหญ้า สีเรียบ	Plain Prinia	<i>Prinia inornata</i> Sykes, 1832	C*
		นกกระจิบสวน	Common Tailorbird	<i>Orthotomus sutorius</i> Pennant, 1769	VC
	Muscicapidae	นกจับแมลงสี น้ำตาล	Asian Brown Flycatcher	<i>Muscicapa dauurica</i> Pallas, 1811	UC*
	Rhipiduridae	นกอีแพรดแถบ อกดำ	Pied Fantail	<i>Rhipidura javanica</i> Sparman, 1788	C*
	Motacillidae	นกเด้าดินทุ่ง	Richard's Pipit	<i>Anthus Richardi</i> Vieillot, 1818	VC*
	Laniidae	นกอีเสือสี น้ำตาล	Brown Shrike	<i>Lanius cristatus</i> Linnaeus, 1758	UC*
	Sturnidae	นกเอี้ยงสาริกา	Common Myna	<i>Acridotheres tristis</i> Linnaeus, 1766	VC*
		นกเอี้ยงหงอน	White-vented Myna	<i>Acridotheres grandis</i> Moore, 1858	VC*
	Nectariniidae	นกกินปลีอก เหลือง	Olive-backed Sunbird	<i>Nectarinia jugularis</i> Linnaeus, 1766	C*
	Dicaeidae	นกสีชมพูสวน	Scarlet-backed Flower pecker	<i>Dicaeum cruentatum</i> Linnaeus, 1758	VC*
	Passeridae	นกกระจอก บ้าน	Eurasian Tree Sparrow	<i>Passer montanus</i> Linnaeus, 1758	VC
	Estrididae	นกกระตีดขี่หมู	Scaly-breasted Munia	<i>Lonchura punctulata</i> Linnaeus, 1758	C*
	สัตว์เลี้ยงลูกด้วย นม Rodentia	Sciuridae	กระรอกหลากสี	Variable Squirrel	<i>Callosciurus finlaysonii</i> Horsfield, 1823

หมายเหตุ

1) ความชุกชุม VC= Very Common C = Common UC = Uncommon

2) * สัตว์ป่าคุ้มครอง ตามประกาศกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2546) กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็น สัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

ตารางที่ 2 ร้อยละและระดับความชุกชุมของสัตว์มีกระดูกสันหลัง

ชื่อสัตว์	ร้อยละความชุกชุม	ระดับความชุกชุม
สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก		
1. คางคกบ้าน	100	Very Common
2. อึ่งอ่างบ้าน	58.33	Common
สัตว์เลื้อยคลาน		
1. เต่าแก้มแดง/เต่าญี่ปุ่น	100	Very Common
2. กิ้งก่าหัวแดง	100	Very Common
3. ตุ๊กแกบ้าน	58.33	Common
4. เหี้ย	100	Very Common
5. งูเหลือม	8.33	Uncommon
6. งูเขียวหางไหม้ท้องเหลือง	16.67	Uncommon
สัตว์ปีก		
1. นกยางกรอกพันธุ์จีน	91.67	Very Common
2. นกแขวก	16.67	Uncommon
3. นกกวัก	91.67	Very Common
4. นกกระแตแต้แว้ด	41.67	Common
5. นกพิราบป่า	100	Very Common
6. นกเขาไฟ	91.67	Very Common
7. นกเขาใหญ่	100	Very Common
8. นกเขาขาว	83.33	Very Common
9. นกอีวาบตักแตน	25	Uncommon
10. นกกาเหว่า	100	Very Common
11. นกกระปูดใหญ่	66.67	Common
12. นกแอ่นบ้าน	100	Very Common
13. นกกะเต็นน้อย	50	Common
14. นกกะเต็นอกขาว	50	Common
15. นกตะขาบทุ่ง	50	Common
16. นกตีทอง	100	Very Common
17. นกนางแอ่นบ้าน	25	Uncommon
18. นกขมิ้นน้อยธรรมดา/ขมิ้นสวน	75	Very Common
19. นกปรอดหน้าขาว	50	Common
20. นกปรอดสวน	100	Very Common
21. นกขมิ้นท้ายทอยดำ	41.67	Common
22. อีกา	100	Very Common
23. นกแซงแซวหางปลา	58.33	Common
24. นกกระจัดธรรมดา	33.33	Uncommon

ชื่อสัตว์	ร้อยละความชุกชุม	ระดับความชุกชุม
25. นกกระจับหญ้าสีเขียว	66.67	Common
26. นกกระจับสวน	75	Very Common
27. นกกางเขนบ้าน	100	Very Common
28. นกจับแมลงสีน้ำตาล	33.33	Uncommon
29. นกอีแพรดแถบอกดำ	50	Common
30. นกเค้าดินทุ่ง	91.67	Very Common
31. นกอีเสือสีน้ำตาล	16.67	Uncommon
32. นกเอี้ยงสาริกา	100	Very Common
33. นกเอี้ยงหงอน	100	Very Common
34. นกกินปลีอกเหลือง	66.67	Common
35. นกสีชมพูสวน	91.67	Very Common
36. นกกระจอกบ้าน	100	Very Common
37. นกกระต๊อเขียว	58.33	Common
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม		
1. กระจอกหลากสี	100	Very Common

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลัง ในพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนคร พบสัตว์ทั้งสิ้น 34 วงศ์ 46 ชนิด จำนวนชนิดสัตว์ที่พบถือได้ว่าเป็นการพบที่มากเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2549) ที่ศึกษาชนิดและความชุกชุมของสัตว์ป่า ในโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการก่อสร้างทางลอดแยกเกษตรศาสตร์- นวมินทร์ พบสัตว์ 18 วงศ์ 22 ชนิด ทั้งในพื้นที่ห่างกันประมาณ 4 กิโลเมตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพพื้นที่มีการใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ชุมชน ติดถนนใหญ่ จึงเป็นเหตุให้ชนิดและจำนวนของสัตว์มีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ Nilon, Warren and Wolf (2011) ที่พบว่าความหลากหลายชนิดและความชุกชุมของนกมีความสัมพันธ์กับพืชพรรณและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จำนวนสัตว์ที่พบมากที่สุด คือ สัตว์ในกลุ่มนก เนื่องจากพบเห็นตัวง่ายและมีจำนวนมาก (สมนนิมิตร พุกงาม, 2551) ส่วนใหญ่เป็นนกขนาดเล็ก สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในเมืองและคุ้นเคยกับคน พบได้ในชุมชนสวนสาธารณะ และสวนผลไม้ทั่วไป(บุญส่ง เลขะกุลและคณะ, 2550) นกที่พบส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนกประจำถิ่น สามารถพบทั่วไปในทุกภูมิภาคของประเทศไทย และที่พบความชุกชุมมาก ได้แก่ นกพิราบป่า นกเขาใหญ่ นกกาเหว่า นกตีทอง นกแอ่นบ้าน นกปรอดสวน อีกา นกกางเขนบ้าน นกเอี้ยงสาริกา นกเอี้ยงหงอน และ นกกระจอกบ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะนกพวกนี้มีการปรับตัวในการดำรงชีวิตได้ดี สามารถอยู่ได้ทุก ๆ ที่แม้กระทั่งที่มีคนพลุกพล่าน และไม่ค่อยตื่นกลัวคน (อุไรวรรณ วิจารณ์กุลและคณะ, 2546)

สำหรับตัวเหี้ย (*Varanus salvator*) พบชุกชุมมากเป็นเพราะพื้นที่ของศูนย์วัฒนธรรมพระนครล้อมรอบไปด้วยคลองที่เชื่อมต่อกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหารซึ่งเป็นเขตอภัยทาน มีพุทธศาสนิกชนมาทำบุญ ให้ทานสัตว์เป็นจำนวนมาก จึงเป็นแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่อันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ชนิดนี้

ผลที่ได้จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่าพื้นที่โครงการศูนย์วัฒนธรรมพระนคร มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งชนิดและความชุกชุมของสัตว์มีกระดูกสันหลัง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญและช่วยกันรักษาพื้นที่ให้คงสภาพธรรมชาติ สำหรับเป็นถิ่นที่อยู่ของสัตว์ชนิดต่าง ๆ และยังเอื้อประโยชน์ให้มหาวิทยาลัยดำเนินการตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา วิจัย และบริการวิชาการให้แก่ท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2554. กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2546) กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546. แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/law/minister_pdf/minister4update.pdf สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2554
- จอห์น พาร์. 2553. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในประเทศไทย (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารคดี.
- เจริญวิชัย ชาญแก้ว. 2553. ความหลากหลายทางชีวภาพ กู๊วักฤดูชีวิตโลก. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ฉวีวรรณ หุตะเจริญ, สุรัชย์ ชลดำรงกุล, วัฒนา ศักดิ์ชูวงศ์และประสิทธิ์ วังภคพัฒน์วงศ์. 2547. ความหลากหลายทางชีวภาพ. กรุงเทพมหานคร : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- บริบูรณ์ สัมฤทธิ์. 2547. ขวากับความหลากหลายทางชีวภาพ. รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ, เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ: อาหาร น้ำและสุขภาพ; 19-20 พฤษภาคม 2547; โรงแรมนารายณ์ กรุงเทพมหานคร : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- บุญส่ง เลเชกุลและคณะ. 2550. คู่มือคู่มือคนก หมอบุญส่ง เลเชกุล “นกเมืองไทย”. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด่านสุทธาคารพิมพ์ จำกัด.

- วีรยุทธ์ เลาะห์จินดา. 2552. วิทยาศาสตร์เลี้ยงคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีโรจน์ นุตพันธ์. 2544. สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 2552. ระเบียบ ข้อบังคับศูนย์วัฒนธรรมพระนคร พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (เอกสารอัดสำเนา).
- สมนิตร์ พุกงาม. 2551. รายงานการศึกษาทรัพยากรสัตว์ป่า และผลกระทบโครงการขุดเจาะสำรวจปิโตรเลียม บนบก จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สิริกุล บรรพพงศ์. 2549. National Report on the Implementation of Convention on Biological Diversity 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2547. การอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม 2547: สถานการณ์ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย; 14 กรกฎาคม 2547; โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพมหานคร : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อุไรวรรณ วิจารณกุล, วีรัช อยู่แสง, จินดา อยู่แสง และอรุณพล นาขวา. 2546. การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตกลุ่มหลักๆ จุลินทรีย์ พืชและสัตว์. พิษณุโลก : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- โอภาส ขอบเขตต์. 2541. นกในเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สารคดี.
- Google. 2011. แผนที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. แหล่งที่มา: <http://maps.google.co.th> สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2554.
- Charles H. Nilon, Paige S. Warren and Jordan Wolf. 2011. Baltimore Birdscape Study: Identifying Habitat and Land-Cover Variables for an Urban Bird-Monitoring Project. URBAN habitats. Vol 6 ;July 2011. Available from:http://urbanhabitats.org/v06n01/Baltimore_full.html.